

Edgar Lee Masters – Gergely Ágnes – Csernai Mihály

Spoon River-i holtak

sírfeliratok koreografálva

EDGAR LEE MASTERS - GERGELY ÁGNES - CSERNAI MIHÁLY

A SPOON RIVER-I HOLTAK

Bari István • Németh Áron • Liber Ágoston • Gálhidy Gizella • Hevesi Fanni • Pigler Emilia
dramatúrg: Csernai Mihály látványtervező: Kovács Aliz zenei vezető: Fülöp Kristóf

rendező-koreográfus: Lehel Vilmos

rendező munkatársa: Nagy Regina rendezőasszisztens: Kruppi Anna

Edgar Lee Masters – Gergely Ágnes – Csernai Mihály

A Spoon River-i holtak

Edgar Lee Masters azonos című verseskötete alapján

Szereplők

FÉRFI 1	<i>Bari István</i>
FÉRFI 2	<i>Németh Áron Valentin</i>
FÉRFI 3	<i>Liber Ágoston</i>
NŐ 1	<i>Gálhidy Gizella</i>
NŐ 2	<i>Hevesi Fanni</i>
NŐ 3	<i>Pigler Emília</i>

Fordította

*Gergely Ágnes (A Spoon River-i holtak)**Végh György (Csöndek c. vers)**Csernai Mihály (A Spoon River-i holtak, Világok c. vers)*

Zenei vezető

Fülöp Kristóf

Látványtervező

Kovács Alíz

Dramaturg

Csernai Mihály

Rendező munkatársa

Nagy Regina, Kruppi Anna

Rendező – koreográfus

*Lehel Vilmos***Utolsó módosítás: 2024. október 3.**

Jelenetek¹

1. Ne legyetek kapzsik, elégedjete meg azzal, amitek van (Zsid 13,5) 1
2. Nemzet nemzet ellen fog harcolni, és város város ellen, mert az Isten mindenféle nyomorúsággal fogja sanyargatni őket (2Kró 15,6) 7
3. Ki-ki képmutatón beszél társával ajkán és szívében álnoksággal (Zsolt 12,3)..... 13
4. Láttam a sok elnyomást a nap alatt (Prédikátor 4,1)..... 22
5. Nálam vannak a halálnak és az alvilágnak a kulcsai (Jelenések 1,18)..... 26

Szerepek

FÉRFI 1	Eugene Carman / Clarence Fawcett / Hildrup Tubbs / Trainor, a gyógyszerész / Oscar Hummel / John Wasson / Reuben Pantier / „Buckó” Weldy / Griffy, a kádár
FÉRFI 2	Thomas Rhodes / Ralph Rhodes / Benjamin Pantier / A. D. Blood / Harry Wilmans / Knowlt Hoheimer / Roscoe Purkapile / Meyers doktor / „Füstöl” Jones / Kinsey Keene
FÉRFI 3	Világtalan Jack
NŐ 1	Ida Chicken / Daisy Fraser / Lydia Puckett / Emily Sparks / Dora Williams / Minerva Jones
NŐ 2	Benjamin Pantier felesége / Rebecca Wasson / Williamsné / Meyers doktorné
NŐ 3	Clarence Fawcett felesége / Anne Rutledge / Emily Sparks / Roscoe Purkapile felesége

¹ A jelenetek címében található bibliai idézetek fordításának forrása: *Szent István Társulat Szentírás-Bizottságának fordítása. Sajtó alá rendezte Rózsa Huba. Használatának engedélye megújítva: 2013. április.*

Figurák és rövid jellemzésük

Világtalan Jack

Spoon River hegedűse, a történet főszereplője. Az életéből kiábrándult, végül öngyilkosság mellett dönt: egy szekéren utazik két részeg bűnözővel („Buckó” Weldyvel és annak jóbarátjával), és úgy megcsapja a lovakat, hogy végül leesik és összetöri őt a szekér kereke. A kiábrándulásának több oka van: egyrészt, anyagilag tönkretették (*Thomas Rhodes*), másrészt szembesült a háborúval, ami depresszióba sodorta, harmadrészt ráébredt a várost uraló politikai képmutatással (*A. D. Blood*), és még a szerelemben sem tudott kiteljesedni (szintén *A. D. Blood*).

Thomas Rhodes

Spoon River-i befolyásos bankár. Kapzsi, mindent pénzzel akar elintézni. Beosztottjai Eugene Carman és Clarence Fawcett, fia Ralph Rhodes. Rengeteg embert tett tönkre a városban, köztük Jacket is anyagilag kizsigerelte, ez az egyik oka a hegedűs öngyilkosságának.

Eugene Carman

Thomas Rhodes beosztottja, pénztáros. Rengeteget dolgozik, végül beleőrül abba, hogy folyton Thomas Rhodes rabszolgájának hívják. Az idegességtől agyvérzést kap, ebbe hal bele.

Ida Chicken

A városka kevés művelt nőjének egyike. Egy utazás közben a szomszédos vonatfülkéből fültanúja lesz egy beszélgetésnek, melyből kiderül, hogy Thomas Rhodes elcsalja a város adóját, mert hiába övé a Spoon River-i Vízművek, az Alkotmányra hivatkozva nem kell utána fizetnie, ezzel sokezer dollárral károsítva meg a várost.

Clarence Fawcett és a felesége

Eugene Carman utódja, Thomas Rhodes pénztárosa. Rhodes meggyanúsítja pokróclopással, amit áron felül értékesített, a különbözetet pedig eltette. Végül tolvajnak titulálják, és ráfognak azt is, hogy csődbe vitte a bankot. Mikor a férjét elvitték a rendőrök, az asszony nem tudta eltartani közös gyerekeiket, így velük is és magával is végzett. Sírverséből kiderül, hogy a bank csődjéhez Clarence-nek semmi köze nem volt.

Ralph Rhodes

Thomas Rhodes fia, ő tette tönkre a bankot a váltókkal való bizniszeléssel, mikor áron alul kereskedett a búzával. Végül a Broadway környékén elgázolják.

Hildrup Tubbs

Független reformerként megpróbált gazdasági előnyökhöz jutni, az alaptőke zárgondnokaként próbált meg a csődbement Rhodes-bankból valamilyen hasznot húzni. Végül beleöszült a sok stresszbe, elszegényedve halt meg.

John Wasson és felesége, Rebecca

A polgárháború egyik kiábrándult hőse. Évekig háborúzott, utána hazajőve nem találta meg a feleségét. Mikor végül újra találkoztak, Rebecca nem tudott felgyógyulni ebből, és végül belehalt a bánatba és a magányba. Két gyermekük meghalt, amíg John távol volt. Rebeccával rengeteget tettek hozzá Spoon River felépítéséhez, de nagyon magányosak voltak.

Harry Wilmans

Fülöp-szigeteki frontokon harcolt a háborúban, belehergelték, hogy katona akarjon lenni. Manila mellett egy rizsföldön, brutálisan kemény körülmények között kellett helyt állniuk. Végül hasbalőtték, most zászló van a sírján.

Knowlt Hoheimer és Lydia Puckett

Knowlt Missionary Ridge hőse. Ellopta a postamester disznóját, az ezért kapott büntetés elől szökött a hadseregbe – legalábbis ezt állította magáról. Végül, mikor szíven lőtték, megbánta, hogy nem ülte le inkább a büntetését, mint hogy itt, egy olyan háborúban haljon meg, amibe a büntetés megúszásának óhajta nélkül el se ment volna. Valójában azonban az is közrejátszott a katonának menésében, hogy szerelme, Lydia Puckett egy gazdag földbirtokossal kezdett járni, Knowlt nem tudott szembesülni ezzel a ténnyel. Összeveszett Lydiával, ellopta a disznót és elment a csatába.

Anne Rutledge

Abraham Lincoln egykori szeretője, a Köztársaság híve. Sosem lehettek hivatalosan együtt Lincolnnal.

A.D. Blood

Spoon River polgármestere. Antialkoholista, bezáratta a kocsmákat, betiltotta a szerencsejátékokat, próbált rendet tenni Spoon Riverben. Agyonverte Oscart Hummelt, képmutató emberekkel vette körbe magát, így maga is lassan azzá vált. Vallásos személyként erkölcsös életet él – látszólag. Valójában májzsugorba hal bele, mert időnként tisztaszest lopott magának Trainor gyógyszerészetéből

Trainor

Spoon River gyógyszerésze. Felrobbant egy kémiai kísérlet miatt.

Benjamin Pantier és a felesége

Trainor szerint „magukban jók, egymással ördögök”. Benjamin ügyvéd volt, leghűbb társa kutyája, Nig. Összeházasodott egy asszonnyal, aki Benjamin szerint „törbe csalta” őt, és vagyonától megfosztva elzavarta otthonról, azóta Niggel egy koszos szobában, éhezve élt egészen haláláig. Felesége jó családból származó nőként törvényileg (és erkölcsi szempontból) vele tudta egyedül megengedni, hogy összeházason, viszont szívből gyűlölte férjét, ezért zavarta el hazulról.

Reuben Pantier

Trainor szerint „maga a tüzes pokol”. Benjamin Pantier és feleségének fia, Dora Williams egykori szeretője. Nagyon sok biztatást kapott Emily Sparkstól. Mikor Emily meghalt, Reuben elkeseredett. Állítása szerint a kalaposnő lánya, Dora Williams vitte a bajba, ő vette rá erkölcstelen dolgokra.

Emily Sparks

Reuben Pantier egykori tanára és szeretője. Egész életében szerelmes leveleket írt Reubennek.

Williamsné

A molnár felesége, kalaposnő, látszólag erkölcsös életet próbált élni, valójában többször is megvádolták például azzal, hogy mennyire nem bánt jól a lányával, Dorával. Bár mindig ügyelt arra, hogy feddhetetlen legyen, összeszűrte a levelet Roscoe Purkapile-al, aki egy házasság ember volt.

Roscoe Purkapile és a felesége

Roscoe összeszűrte a levelet Williamsnével. Otthon azt hazudta, hogy csónakázás közben kalózok rabolták el, közben valójában összejárt a kalaposnővel. A feleség úgy tett, mintha elhinné, hogy ez történt, miközben pontosan tudta, hogy férje megcsalta őt.

Dora Williams

Williamsné lánya, Reuben Pantier egykori szeretője. Mikor a fiú szakított vele, Springfieldbe ment.

Daisy Fraser

Spoon River prostituáltja. Erkölcsileg mindenki megvetette, miközben ő mindig adakozott az összes építkezésre, keresetével ott segített a városon, ahol tudott.

Oscar Hummel

Részeges férfi. Egy este részegen támolgott hazafelé, mikor véletlenül átesett A. D. Blood házának kerítésén. A feldühödött polgármester agyonverte egy husánggal.

„Buckó” Weldy

Spoon River-i szélhámos. Egy jóbarátjával együtt voltak Jack mellett, a *Susie Skinner* című dalt ordították, miközben hajtották a lovakat, végül annyira felgyorsultak, hogy kezelhetetlen lett a kocsi: Jacket a kerék gyűrte maga alá, Weldy és barátja pedig az ütközésbe haltak bele. Korábban megerőszakolta a község költőnőjét, Minervát. Később megtért, a konzervgyárban kezdett dolgozni, ahol egyszer rárobbant az egyik kémény. Ralph Rhodes volt a konzervgyár tulajdonosa, de nem fizetett kártérítést, mert ráfogták, hogy „csak egy munkás”, szóval biztosan ő hibázott.

Minerva Jones

A község költőnője, életében mindenki céltáblája volt. Buckó Weldy megerőszakolta, majd otthagya, sorsára Meyers doktor úrral, aki az erőszakból fogantatott gyermeket abortálta, végül Minerva is ebbe a műtétbe halt bele.

„Füstöl” Jones

Minerva apja, walesi származású. Egyszerű, tiszta lelkű ember. Járt iskolába, olvasott, művelt. Ácsként dolgozott, végül elsüllyedt a mocsárban, ez lett a veszte.

Meyers doktor és felesége

Jólelkű orvos, aki mindig segíteni próbált az elesetteken. Mikor Minerva felkereste, vállalta az abortuszt, viszont Minerva belehalt a műtétbe. Emiatt aztán Meyerst alaposan meghurcolták, felesége a bánatba halt bele, őt magát pedig tüdőgyulladás vitte el.

Griffy, a kádár

Koporsókat és kádakat is készít a Spoon River-i polgároknak. Végülis, mindkettőbe bele lehet feküdni...

Kinsey Keene

Spoon River-i ügyvéd. A képmutatás ellensége, lázadó figura, aki mindenkit elküld a fenébe, akit nem tart elég erélyesnek.

Dramaturgi megjegyzés:

Az egyes szereplők neve mellett zárójelben az aktuális szerepük neve található, megkönnyítve a beazonosítást. Ha egy zárójel nincs kitéve, az azt jelenti, hogy az adott szereplő ugyanazt a karaktert játssza, mint legutolsó alkalommal. Az egyes jelenetek elején dőlt betűvel az adott jelenet szereplőinek neve olvasható. Az egyes idegen nevek esetén, mikor az adott név elsőnek elhangzik, az adott név kiejtése a lábjegyzetek között *dőlt* betűvel, fonetikusan olvasható.

SPOON RIVER-I HOLTAK

FÉRFI 3 *(Világtalan Jack)*
 Meg akartam halni:
 A haldoklás világa magához fogad,
 Ha már az élőké nem tette meg.

**1. Ne legyetek kapzsik, elégedjete meg azzal, amitek van (Zsid
 13,5)**

Férfi 1: Eugene Carman / Clarence Fawcett / Hildrup Tubbs

Férfi 2: Thomas Rhodes / Ralph Rhodes

Férfi 3: Világtalan Jack

Nő 1: Ida Chicken

Nő 3: Clarence Fawcett felesége

FÉRFI 3 *(Világtalan Jack)*
 A megyei vásáron egész nap hegedültem.
 Hazafelé hajtottunk, „Buckó” Weldy és annak jóbarátja
 teli torokból ordított, hogy húzd rá, húzd rá,
 a *Susie Skinner*²-t énekelték, úgy rávertem a lóra,
 hogy megszaladt.
 Vak voltam, próbáltam kimászni,
 ahogy a kocsí az árokba fordult,
 a kerekek elkaptak, föltekertek.
 Megismertem a roppant gyűlölet csöndjét,
 a halálos szerelem csöndjét,
 a lélek végtelen-nyugalmú csöndjét,
 a megkeseredett barátság csöndjét,
 s a lelki válságok pokoli csöndjeit,
 miknek gyehenna-tüzein megtisztul a lélek,
 s eléri az élet magasabb birodalmát –

² Szúzi Szkinör

kifejezhetetlen látomásai szárnyán.

Tudok az istenek csöndjéről, akik szavak nélkül is megértik egymást

és tudok a vereség csöndjeiről,

az igazságtalanul elítéltek csöndjeiről.

A haldoklók csöndjeit is ismerem, ahogy

némán, rémülten kezünkbe fogódnak.

FÉRFI 2

(Thomas Rhodes)

Hát jól van, szabadelvűek

szellemi tartományok navigátorai,

álmocsúcson kódorgó tengerészek,

csak evickéljete az árral, potyogjatok a légörvénybe,

Margaret-írócskák, Petit-poéták,

Tennessee-lélekidomárok³ –

az a ti nagy-nagy tudományotok csak arra jó,

hogy a végén kiderítse, milyen nehéz

a lelket visszafogni, ha sejtes atomokra bomlik.

Eközben mi, a földi javak kutatói,

aranylelők, aranyszédők,

elférünk önmagunkba, derűsen és szilárdan

a végső percig.

FÉRFI 1

(Eugene Carman)

Rhodes⁴ rabszolgája! Parancsoljanak cipőt, pamutszövetet,

lisztet, szalonnát, öltönyt, munkásruhát, egész nap ez ment,

napi tizennégy órán keresztül, évi háromszáztizenhárom napon keresztül,

több mint húsz esztendőn keresztül,

„Hogyne, asszonyom”, „Igenis, uram”, „Nagyon köszönöm”

ezerszer egy nap, ötven dollárért havonta.

Büdös lakás a bolt mögött, a sufniiban.

³ *Márgáret-írócskák, Pöti-poéták, Tenesszi-lélekidomárok*

⁴ *Ródsz*

Vasárnapi iskola, kötelező; Nagytiszteletű
tiszteletes úr hittanra oktat évente egyszáznégyszer,
egy hitoktatás több mint egy óra,
mert Thomas Rhodesé⁵ volt a templom,
éppúgy, mint az üzlet és a bank.

NŐ 1

(Ida Chicken)

Végighallgattam a nyári egyetem
ismeretterjesztő előadásait, húsz évig
tanultam franciául, csaknem könyv nélkül
fűjtam a ragozást,
aztán úgy gondoltam, mért ne utaznék Párizsba,
hogy műveltségem végleg kicsiszoljam.
Na szóval, átmentem Peoriába⁶ az útlevéért
(Thomas Rhodes is a reggeli vonaton ült),
hát, a kerületi bíróságon az írnok
megeskettett, hogy támogatom és megvédem
az Alkotmányt – én! –
mikor azt se tudom, mi az.
És képzeljétek, ugyanakkor reggel,
a szomszéd szobában a szövetségi bíró
(hallottam, mikor letettem az esküt)
kifejtette, hogy az Alkotmány szerint
Thomas Rhodes nem köteles adót fizetni
a Spoon River-i Vízművek után!

FÉRFI 1

(Clarence Fawcett)

Eugene Carman⁷ hirtelen halálával
egy hely megüresedett, havi ötven dollár,
most jövök én, ezt mondtam otthon, akkor éjjel.

⁵ Tomász Ródsz-é

⁶ Pióriába

⁷ Júdzsín Kármén

De nem lett semmi, gondoltam, az öreg
Rhodes pokróc-lopással gyanúsít,
pedig a pokrócért én csak felárat
számoltam, kellett a pénz a gyerek orvosára.
Aztán mint a mennykő, jött az idézés,
Rhodes azt mondta, tekintettel lesz
a családomra, ha bevallom, hát bevallottam,
könyörögtem neki, csak ne írassa bele
a lapokba, és megkértem a szerkesztőket is.
Akkor éjjel beállított értem a rendőr,
és minden lap, a Harsona kivételével
lehozta, hogy tolvaj vagyok,
mert Rhodes a legfőbb hirdető,
mert példát akart statuálni. Hát igen.
A többit tudjátok. A gyerekek sírtak,
a feleségem sajnált és utált,
én meg ide kerültem.

NŐ 3

(Clarence Fawcett felesége)

Ennek a nemzedéknek azt mondanám:
Vágjatok be egy szép és igaz verssort.
Valamikor még jól jöhet.
Az uramnak például semmi köze
nem volt a csódhöz – pénztáros volt szegény.
A bankot az elnök tette tönkre, Thomas Rhodes,
meg a hiú, gátlástalan fia.
Börtönbe mégis az uram került.
Énrám meg ittmaradtak a kölykök,
etetni, ruházni, iskolázni.
És végbevitettem.

FÉRFI 1

(Eugene Carman)

Amikor a nyakkendőm kötöttem aznap reggel,
megláttam az üvegen hirtelen magam:
tisztá ős vagyok, az arcom lucskos tészta.
Átkozódtam, csak átkozódtam, te vén istencsapás,
te gyáva dög! rohadt koldus, te,
Rhodes rabszolgája! A szembeszomszéd nyilván
azt hitte, verekszem valakivel,
épp akkor bámult be a felsőablakon
mikor összezsomósodtam, mint a zsák,
itt, a fejemben szétpattant egy ér.

FÉRFI 3

Ismerem az apák és fiúk közötti csöndet,
mikor az apák nem tudják megmagyarázni az életüket,
még ha félre is értik őket értük fiaik.

FÉRFI 2

(Ralph Rhodes)

Minden igaz, amit beszélnek:
én tettem tönkre az apám bankját a váltóimmal
mikor búzával ügködtem, na és?
Részben az öregemé volt a búza,
csak ő nem fedezhette az üzletet
egyházi kapcsolatai miatt.
Aztán amíg Clarence Fawcett⁸ leülte a magáét,
én a nők lidércfényét követtem
meg az ital árnyképeit, New Yorkig.
Halálra kell a bortól meg a nőtől émelyedni,
ha egyszer semmi más nincs.
Na jó, mondjuk az ember beleöszül,
rácsuklik az asztalra, ami tele van
keserű cigarettacsikkal meg üres flaskával
és akkor kopognak, és tudja, hogy ez az a kopogás
amit sokáig elnyeltek a pezsgősdugók
meg a páva-torkú félvilági nők –

⁸ Klerensz Fjúszt

és felnéz, és ott van a Csalás,
megvárta, míg az ember beleőszül
és kihagy a szíve, hogy bemondja:
a játék véget ért. Szólítalak,
menj a Broadwayra, gázoljanak el,
ahol kikötsz, az újra Spoon River.

FÉRFI 1

(Hildrup Tubbs)

Kétszer is csatáztam a népért.
Előbb kiléptem a pártból és mint független
reformer, síkraszálltam, ekkor levertek.
Majd lázas erővel dolgoztam azon, hogy
magamévá tegyem a régi vonalat –
magamévá tettem, ismét levertek.

FÉRFI 2

(Thomas Rhodes)

Hát jól van, szabadelvűek
szellemi tartományok navigátorai,
álomcsúcson kódorgó tengerészek,
csak evickéljete az árral, potyogjatok a légörvénybe.

FÉRFI 1

Kiközösített, kibeszélt emberkerülő,
a pénzhez fordultam vigasztalásért;
maradék erőmmel, akár
a légyölő galóca, megkapaszkodtam
Thomas Rhodes csődbement bankjának
búzölgő tetemében
mint az alaptőke zárgondnoka.
Ekkor aztán mindenki otthagzott.

FÉRFI 2

Az a ti nagy-nagy tudományotok csak arra jó,
hogy a végén kiderítse, milyen nehéz
a lelket visszafogni, ha sejtes atomokra bomlik.

FÉRFI 1 Lassan fehér lett a hajam,
 bíbor kéjvágyam szürke,
 a dohány meg a whisky elvesztette az ízét,
 évekig a halál is elkerült
 mint egy rühes kutyát.

FÉRFI 3 Tudom, milyen az elbukottak csöndje,

**2. Nemzet nemzet ellen fog harcolni, és város város ellen, mert
 az Isten mindenféle nyomorúsággal fogja sanyargatni őket
 (2Kró 15,6)**

Férfi 1: John Wasson

Férfi 2: Harry Wilmans / Knowlt Hoheimer

Férfi 3: Világtalan Jack

Nő 1: Lydia Puckett

Nő 2: Rebecca Wasson

Nő 3: Anne Rutledge

FÉRFI 3 *(Világtalan Jack)*
 s hogy micsoda roppant csönd borul
 a leigázott népekre, a legyőzött vezetőkre.
 Lincoln is ismerte a csöndet,
 ha sanyarú ifjúsága eszébe jutott,
 s micsoda csönd volt Napóleon csöndje
 a waterloo-i ütközet után!
 És az Orleánszi Szűz csöndje,
 amit csak egyszer tört meg a máglyán: “Irgalmas Jézusom!”
 S e két szóba belesűrűsödött minden bánata-reménye.
 Egy rokkant katona üldögél a fűszeres előtt.
 S egy kíváncsi fiú faggatni kezdi:
 “Mi történt a lábaddal, apó?”

S a rokkant katona dőbbent, néma csendben ül,
 mert cserben hagyják emlékei,
 mert nem jut eszébe a gettysburgi⁹ csata.
 De jókedvet erőltet és
 csak ennyit mond: “Fölfalta egy medve!”

FÉRFI 1

(John Wasson)

Ha Harry Wilmansnek¹⁰, a Fülöp-szigeteki hősnek
 zászló kell a sírjára,
 vigyétek, ott az enyém!

FÉRFI 2

(Harry Wilmans)

Épp akkor töltöttem a huszonegyet
 és a tanfelügyelő
 beszédet mondott a Bindle¹¹ Operában.
 „Meg kell védeni a zászló becsületét,
 akár barbár tagalog törzs fenyegeti,
 akár európai nagyhatalom!”
 És tapsoltunk és ordítoztunk, éljen, és ő lengette a zászlót,
 amíg beszélt.
 És elmentem a háborúba, apám hiába tiltott,
 követtem a zászlót, míg ki nem tűzte
 a táborunk egy rizsföldön, Manila mellett,
 és kiabáltunk, éljen, mindnyájan kiabáltunk.
 Közben legyek is voltak ott, mérges micsodák,
 dögletes víz,
 kegyetlen hőség,
 émelyítő, rohadt tábori koszt,
 a sátrak mögött a bűdös árok
 ahol a dolgát végezte a hadsereg,
 és kurvák is voltak ott, jöttek utánunk, hozták a szifiliszt,
 és állatságokat műveltünk egymás közt vagy egymagunkban,

⁹ *getiszbörgi*¹⁰ *Herri Vilmensznek*¹¹ *Bindöl*

erőszakkal, fogvicsorogva, szennyesen,
 és nappal undorodtunk és féltünk éjszakánként,
 aztán egy nap rohamra vittek a gőzölgő mocsárban,
 követtük a zászlót,
 és én felbuktam sikoltva, hasbalöttek.
 Most zászló van fölöttem Spoon Riverben!
 Zászló! Zászló!

NŐ 2

(Rebecca Wasson)

Tavasza és nyár, ősz és tél és tavasz
 úszik egymásután, úszik az ablakom előtt!
 Éveken át feküdtem és néztem, ahogy elúsznak és számoltam
 az éveket, a szívem néha összecsomózta
 a rettegés, hogy örökké fogok élni! egyszercsak
 százéves lettem és még mindig feküdtem az óra-
 ketyegésben, a tehénbögésben, a szállongó
 leveleken átcsapó seregély sikolyában,
 nap nap után, magányosan, öregségébe beleszürkült
 menyem házába csukva –
 és éjszakánként, de nappal is, mikor az ablakon kinéztem,
 a gondolatom mintha visszafele nyargalna a határtalan
 időben Észak-Karolinába, a lánykoromba,
 és Johnhoz, a kedves Johnhoz, aki elment a britekkel háborúzni,
 és mennyi gyerek és halál és szenvedés,
 úgy elnyúltak az évek, mint az illinoisi préri
 amin óriások tűnnek át, száguldó lovasokként.
 Washington, Jefferson, Jackson, Webster, Clay!¹²
 Szép, fiatal Köztársaság, amiért John meg én
 minden erőnk és szerelmünk odaadtuk!

¹² Vasington, Dzsefferzon, Dzsekszon, Vebstör, Kléj

FÉRFI 1

Ó, az a harmat-áztatta mező Észak-Karolinában!
Rebecca mögöttem jajveszékel, jajveszékel,
egy gyerek a kezén, három utána futkos, jajveszékel,
hiszen csak meghosszabbítják a búcsút, el kell menni a háborúba,
menni a britek ellen,
hosszú, nehéz esztendőkre, egész a yorktowni csatáig,
és aztán hova lett Rebecca? tűvé tettem érte
mindent, végre meggletem Virginiában,
két gyerek közbe meghalt,
Tennessee-be¹³ mentünk ökrösszekéren,
onnét, évekkel később, Illinoisba¹⁴,
onnét meg Spoon Riverbe,
kaszáltuk a préri-füvet,
irtottuk az erdőt,
építettünk iskolát, hidat építettünk,
utat köveztünk, földet túrtunk
egyedül a nyomorral, az istenveréssel, a halállal –
ha Harry Wilmansnek, a Fülöp-szigeteki hősnek
zászló kell a sírjára,
vigyétek, ott az enyém!

NŐ 2

Ó, kedves John!
Nézd, mikor évekig nyomtam az ágyat, magamtehetetlen,
és csak azon imádkoztam, hogy eljőjj, hol késlekedtél?
hiszen tudod, hogy úgy, azzal az elragadtatott sírással,
ami Ó-Virginiában is elfogott, mikor rámtaláltál a háború után,
úgy sírtam, mikor az ágyamnál megláttalak,
és a mélyre-szállt nyugati napfényt apróra gyöngitette
arcod lámpavilága!

FÉRFI 3

Halott fiakat nyertek a háborúból,
lányaikon keresztülment az élet
apátlan vinnyogó gyerekekkel –

¹³ *Tenesszibe*¹⁴ *Illinoába*

MINDENKI mind, mind alusznak, alusznak, alusznak a dombon.

FÉRFI 2 *(Knowlt Hoheimer)*

Én voltam az első hadisiker Missionary Ridge¹⁵-nél.

Ahogy a lövedék szíven talált,

azt mondtam, bár otthon ülnék a hűvösön

a postamester disznajáért,

mint hogy elszöktem, bele a hadseregbe.

Ezerszer inkább a megyei börtön,

mint fölöttem ez a szárnyas figura márványból

meg ez a gránitkő

amin szöveg van: „Pro Patria”¹⁶.

Na jó, de mit jelent?

NŐ 1 *(Lydia Puckett)*

Knowlt Hoheimer¹⁷ elment a csatába

az előtt való nap, hogy a postamester

köröztetni kezdte a kisbíróval

disznólopásért.

De persze nem ezért ment katonának.

Rájött, hogy egy gazdag földbirtokossal járok.

Összevesztünk, mondtam, ne keresztezze

többé az útjaimat.

Akkor ellopta a disznót és elment a csatába.

Újencot látsz, keresd az asszonyt.

NŐ 3 *(Anne Rutledge)*

Belőlem, ismeretlenből, méltatlanból,

haláltalan zenék remegése –

„Nem illet senkit vád, mindenkit irgalom.”

¹⁵ *Misöneri Ridzs*

¹⁶ *Pró Pátriá*

¹⁷ *Nót Hóhájmer*

Belőlem milliónyi megbocsátás millióknak,
egy nemzet jogtól, igazságtól fénylő,
jóakarató arca.

Anne Rutledge¹⁸ pihen e gyomok alatt,
életében Abraham Lincoln¹⁹ kedvese,
kit nem az egyesülés tett asszonnyá,
hanem a búcsú.

Virágozz örökké, Köztársaság,
mélységeim porából!

FÉRFI 3

A fiú eltátja a száját, míg
szótlan-erőtlen újra éli képzeletében
a puskák fellobbanó lángját, az ágyúk dőrejét,
a haldoklók sikolyát,
ahogy ott feküdt köztük a földön,
a sebészeket, csonkító késeiket,
véget-nem-érő napjait a kórházi ágyon.
De ha mindezt szavakba tudná önteni,
művész lenne, bizony.
De ha művész lenne, még mélyebbek lennének sebei,
miket végülis nem tudna szavakba önteni.

¹⁸ *Enn Rátlidzs*

¹⁹ *Ébröhem Linkoln*

3. Ki-ki képmutatóan beszél társával ajkán és szívében álnoksággal (Zsolt 12,3)

Férfi 1: Trainor, a gyógyszerész / Oscar Hummel

Férfi 2: Benjamin Pantier / A. D. Blood / Roscoe Purkapile

Férfi 3: Világtalan Jack

Nő 1: Daisy Fraser / Dora Williams

Nő 2: Benjamin Pantier felesége / Williamsné

Nő 3: Roscoe Purkapile felesége / Emily Sparks

FÉRFI 3 *(Világtalan Jack)*

Megismertem és megláttam az összes univerzumot,
és még néhányat az eljövendő világok közül.
Én mondom nektek: minden világ csak önmagának él,
és önmagát ismeri,
Bár a mi világunk a többi között mozog.
S ez a világ akár az ember, olyan.

FÉRFI 2 *(A. D. Blood)*

Ha ti itt a községben úgy vélitek, hogy hasznos dolgot műveltem,
én, aki bezárattam a kocsmákat, betiltottam egyáltalán a kártyát,
a vén Daisy Fraiser²⁰ odahurcoltam a szolgabíró elé,
keresztshadat vívtam, hogy purgáljam a vétkezőket –
miért hagyjátok, hogy a kalaposnő lánya, Dora
és Benjamin Pantier²¹ haszontalan fia
éccaka parázna párnaként használják síromat?

FÉRFI 3 Minden pénzemet arra költöttem, hogy polgármesterré válasszák magát,
A. D. Blood

Elhalmoztam a csodálatommal,
Maga megtestesítette nálam a majdnem-tökéletességet.
Felfalta személyiséget, és ifjúságom idealizmusát,
és a nagylelkű hűség erejét,
és minden reményemet a világgal kapcsolatban,

²⁰ Déjzi Frézör-t

²¹ Bendzsámin Pántiör

NŐ 1

és minden hitemet az Igazságban.

(Daisy Fraser)

Hallotta valaki, hogy az újság főszerkesztője
betett volna egy vasat is az államkasszába abból,
amit a főnök-jelöltektől zsebrevágott?

vagy mert jól feldobta a konzervgyárat,

hogy a balekok invesztáljanak?

vagy mert elkente, hogy mi van a bankkal,

mikor lerohadt, szétment az egész?

Hallotta valaki, hogy a járásbíró

segített volna bárkin, a „Q” vasút meg a bankárok

kivételével? Hát a nagytiszteletű tiszteletes urak

a jövedelemből, amit ha kell, szájbefogásért,

ha kell, szónoklatáért kaptak odafönről,

adtak-e valamicskét a vízmű-építéshez?

Viszont engem – Daisy Frasert, aki ha végigmentem

az utcán, biccentgetett a nép, meg vigyorgott,

krárogott, meg azt mondták: „noné!” –

engem sose cipeltek a szolgabíró elé anélkül, hogy le ne szúrtam volna
tíz dollárt,

plusz kártérítést

a Spoon River-i iskoláknak!

FÉRFI 1

(Oscar Hummel)

Tántorogtam, sötét volt,

homályos ég, meg néhány csillag,

jórészt utánuk mentem.

Kilenc óra, haza akartam érni.

Elgabalyodtam valahogy,

pedig igencsak rajt voltam az úton.

Akkor bebuktam egy kapun át egy kertbe,

tele torokból azt mondtam:

„Jaj, hegedűs! Jaj, kedves Jack!”

(Gondoltam, az ő háza, majdcsak hazakísér.)

Hát, ki más jön elő, mint A. D. Blood²²,
 hálóingben, fahusángot lóbál,
 ordít, hogy azok az átkozott kocsmák,
 meg a borissza bűnözők, satöbbi.
 „Te részeg Oscar Hummel”, ezt mondta.
 Én meg ott álltam, lengedeztem,
 ő meg csapkodott a husánggal,
 míg meg nem hóttam a lába előtt.

FÉRFI 2 Hasznos dolgokat míveltem,
 én, aki bezárattam a kocsmákat, betiltottam egyáltalán a kártyát.

FÉRFI 1 Az egyház kebelébe, valamint
 az antialkoholista párthoz tartozott;
 a községbeliek szerint görögdinnye-evésbe halt bele.
 Az igazság az, hogy májzsugorodásba.
 Ugyanis harminc éven át minden délben
 besurrant a vény-fülke mögé
 a Trainor-patikába,
 és jócskán töltött magának
 egy üvegből, amin ez állt:
 „*Spiritus frumenti*”²³.

FÉRFI 2 Ha ti itt a községben úgy vélitek, hogy hasznos dolgot míveltem,
 én, aki bezárattam a kocsmákat, betiltottam egyáltalán a kártyát,
 a vén Daisy Fraisert odahurcoltam a szolgabíró elé,
 kereszteshadat vívtam, hogy purgáljam a vétkezőket –
 miért hagyjátok, hogy a kalaposnő lánya, Dora
 és Benjamin Pantier haszontalan fia
 éccaka parázna párnaként használják síromat?

FÉRFI 3 A vakító hőségben felolvadt minden
 az irántad való odaadásomban,
 és a te képedre formáltak.
 Mikor rájöttem, hogy mi vagy te

²² *Éj Dí Blád*

²³ *Szpiritusz frumenti*

a lelked aprócska csupán,
szavaid oly hamisak, mint kék-fehér porcelánfogaid,
és a celluloid mandzsettád.
Gyűlöltem azt a szeretetet,
amit irántad éreztem.
Gyűlöltem magam, gyűlöltelek téged
Elpazarolt lelkemért és elpazarolt ifjúságomért.
Üzenem mindenkinek: óvakodjatok az eszméktől!

FÉRFI 1

(Trainor, a gyógyszerész)

Csak a vegyész tudja, de ő se mindig,
mi lesz, ha összefőznek több füvet
avagy fluidumot.
És ki tudja,
mi lesz egy férfi és egy nő kölcsönhatása,
milyen gyerek a végeredmény.
Itt volt Benjamin Pantier, meg a felesége,
magukban jók, egymással ördögök,
ez oxigén, az hidrogén,
a fiuk maga a tüzes pokol.
Én, Trainor²⁴, a gyógyszerész, mérgek tudója,
kit megölt egy kémiai kísérlet,
nőtlen voltam.

FÉRFI 2

(Benjamin Pantier)

Együtt fekszik e sírban Benjamin Pantier ügyvéd
és kutyája, Nig, bajtársa, vigasza, barátja.
A szürke pályán barát, gyermek, férfi, nő
sorban kiment az életemből, magamra hagytak,
Niggel feleztünk ágyat és italt.

²⁴ *Tréjnor*

- NŐ 2 *(Benjamin Pantier felesége)*
 Tudom, azt mondta, törbeccaltam a lelkét
 és halálra sebezte az a tör.
 A férfiak mind úgy imádták
 s a legtöbb asszony szánakozott rajta.
 De tegyük fel, az ember úrinő, finom ízlése van,
 felkavarja a whisky- és a hagymaszag.
 És Wordsworth²⁵ „Ódá”-jának ritmusa zúg a fülében.
 Ő meg ott mászkál és reggeltől estig
 darálja azt a pindur közhelyet:
 „Ó, mért legyen halandó szellem büszke?”
- FÉRFI 2 Az élet hajnalán célom volt, tudtam, mi a siker.
 Aztán a nő, aki túlél, törbeccalta a lelkem,
- NŐ 2 Tudom, azt mondta, törbeccaltam a lelkét
 és halálra sebezte az a tör.
- FÉRFI 2 Halálra sebzett engem az a tör.
- NŐ 2 Aztán, tegyük fel,
 az embernek szép hozománya van,
 és az egyetlen, akivel törvény és erkölcs
 megengedi a házaseletet,
 épp az a férfi, akit úgy utál
 ha csak rágondol – ha arra gondol –
 ha csak meglátja!
 Ezért zavartam el hazulról,
 hogy kutyájával éljen egy koszos szobában
 az iroda mögött.
- FÉRFI 2 És én, az egykor szívós, szétmállva, érzéketlenül
 lapultam Niggel egy szobában a koszos iroda mögött.
 Állkapcsomhoz simul Nig csontos orra –
 történetünk itt véget ér. Forogj, örült világ!
- NŐ 3 *(Emily Sparks)*

²⁵ *Vördszvört*

- Hol vagy, fiú, fiú,
a világ melyik zugában,
fiú, kedvencem még az iskolából?
- FÉRFI 1 *(Reuben Pantier)*
Noshát, Emily Sparks²⁶, rám pazarolt imája
és vonzalma nem volt hiábavaló.
Bármivé lettem is, tudom,
az Ön reménye tartott,
az Ön szerelmes hite, hogy jó vagyok.
- NŐ 3
Én, a tanító, vénlány, szűzi lélek,
ki gyermekemmé tettem mind,
fiú, jól hittem-e,
hogy kigyúló szellem vagy,
tennikész, törekvő?
Ó, fiam, fiam, hogy imádkoztam érted,
hány éber éjjeli órán,
emlékszel-e a levelemre
Krisztus szépséges szerelméről?
- FÉRFI 1
És éppen mert nem tudott tovább szeretni
az imáival, meg a leveleivel,
az örök csend szólalt meg Ön helyett.
- NŐ 3
Ha megkaptad, vagy ha mégsem,
fiam, bárhol is élsz,
munkáld a lelked üdvét,
hogy minden agyag benned, minden salak benned
engedjen végre a tűznek benned,
míg a tűzben nincs más, csak fény,
nincs más, csak fény!
- FÉRFI 1
Édes Emily Sparks!
- NŐ 2 *(Williamsné)*
Én voltam a kalaposnő,

²⁶ *Emili Szpárksz*

fecsegték rólam és hazudtak.

Amikor Dora lányom

olyan rejtélyesen eltűnt,

azt mondták, nem volt gyerekszobája.

NŐ 1

(Dora Williams)

Mikor Reuben Pantier²⁷ meglépett és kirúgott,

Springfieldbe²⁸ mentem.

FÉRFI 1

A kalaposnő lánya vitt a bajba,

el is mentem világgá,

megkóstoltam minden veszélyt,

amit úgy hívnak bor, nő, élvezet.

NŐ 2

Jó szemem volt a szépre:

a szalagok, a csatok, a tollak,

az édes arcokat, sötét és arany

fürtöket előnyösen keretező

szalmakalapok meg filcbóbiták mögött

sok mindent láttam.

Mondok nektek valamit,

aztán majd kérdezek.

A férjek elszeretői

rizsport raknak föl, mütyürkét,

divatos kalapot.

Vajha ezt tennék a feleségek.

Egy kalapból válóok is lehet –

mért ne lehetne válóakadály.

²⁷ *Ruben Pántiör*

²⁸ *Szpringfildbe*

NŐ 3

(Roscoe Purkapile felesége)

Elszökött. Egy évig nem jött haza.

Mikor hazajött, elmesélte nekem ezt a bugyuta mesét,

hogy kalózok rabolták el a Michigan-tónál

és láncra verve tartották, azért nem tudott nekem írni.

Úgy tettem, mintha elhinném, pedig jól tudtam,

hogy mit csinált. Hogy találkozgatott

a molnárnéval, Mrs. Williams-szel, néha-néha,

mikor „áruéért ment a városba”, így mondta.

NŐ 2

A férjek elszeretői

rizsport raknak föl, mütyürkét,

divatos kalapot.

FÉRFI 2

(Roscoe Purkapile)

Szeretett engem, ó, de még mennyire!

Esélyem se volt soha elmenekülni,

attól a naptól kezdve, hogy először megpillantott.

Miután összeházasodtunk, azt gondoltam,

talán – bizonyítva halandóságát – elenged engem,

vagy elválunk.

De kevesen hálnak meg, és senki nem mond le a másikról.

Aztán elszöktem és egy évig csak úgy bolyongtam.

De ő sosem panaszkodott. Azt mondta,

NŐ 3

Minden rendben lesz, majd visszajön.

FÉRFI 2

És vissza is tértem.

Elmondtam neki, hogy mikor csónakázni indultam,

kalózok fogtak el a Michigan tavon,

a Van Buren utca közelében²⁹

és láncra vertek, így nem tudtam neki levelet küldeni.

Sírt és megcsókolt, azt mondta, hogy ez kegyetlenség,

felháborító és embertelen.

²⁹ Micsigen-tavon, a Fán Búren utca közelében

Rájöttem, hogy a házasságunk
isteni áldás volt
és nem lehetett felbontani,
míg a halál el nem választ..
Igazam volt.

NŐ 3 Az ígéret az ígéret.
És a házasság – az házasság.
És saját magam iránti tiszteletem jeléül
nem voltam hajlandó válásba keveredni
egy olyan férj furfangja által, aki simán csak belefáradt
a házasság ígéretébe és kötelezettségeibe.

NŐ 2 Na most megkérdezem:
ha minden Spoon River-i gyereket
fölnevelt volna az állam, valami farmon,
és az atyák és az anyák teljes szabadságot kapnak,
hogy éljenek, mulassanak, cseréljenek partnert, ha tetszik,
azt hiszitek, Spoon River
rosszabb lett volna?

FÉRFI 3 Van valami a Halálban,
Ami olyan, mint maga a Szerelem.
Ha valakivel, akivel ismeritek a szenvedélyt
és a fiatalos szerelem ragyogását,
az életed évei után te is
együtt érzed a tűz lankadását,
és így együtt elhalványultok,
fokozatosan, halványan, finoman,
mintha egymás karjaiban lennétek,
elhagyjátok az ismerős szobát.
Ez a lelkek közti összhang ereje.
Mint maga a szerelem!

A föld valami finom remegést
 visz a szívedbe, ennyi vagy.
 S ha az emberek tudják, hogy hegedülsz,
 hát akkor hegedülj végig az életen.

4. Láttam a sok elnyomást a nap alatt (Prédikátor 4,1)

Férfi 1: „Buckó” Weldy

Férfi 2: Meyers doktor / „Füstöl” Jones

Férfi 3: Világtalan Jack

Nő 1: Minerva Jones

Nő 2: Meyers doktorné

MIND Mind, mind alusznak a dombon.

FÉRFI 3 *(Világtalan Jack)*

Megismertem a csöndet, sokféle csöndet: tengerek és csillagok
 csöndjét, a nagyváros csöndjét, mikor egy pillanatra megáll,
 a férfi és a nő közötti csöndet,
 csak a zenével kifejezhető csöndet,
 az erdők csöndjét, mielőtt zúgni kezd a tavaszi szél –
 a betegek csöndjét,
 ahogy körülpillantanak a szobában révedezve –
 és most megkérdem: van-e nyelv, van-e szó
 a roppant mélységeket kifejezni?
 A megyei vásáron egész nap hegedültem.

FÉRFI 1, FÉRFI 2 Húzd rá, Jack!

FÉRFI 3 Hazafelé hajtottunk, „Buckó” Weldy és annak jóbarátja
 teli torokból ordított, hogy húzd rá, húzd rá,

FÉRFI 1, FÉRFI 2 Húzd rá!

FÉRFI 3 a *Susie Skinner*³⁰-t énekelték, úgy rávertem a lóra,
 hogy megszaladt.

Vak voltam, próbáltam kimászni,
 ahogy a kocsí az árokba fordult,
 a kerekek elkaptak, föltekertek.

FÉRFI 1, FÉRFI 2 *Oh, Susie, my darling*

My lil' darling

My cruel beautiful dear.

My skinner

body skinner

*you nurture in me the fear.*³¹³²

FÉRFI 1 („*Buckó*” *Weldy*)

Ahogy megtértem és lehiggadtam,

felvettek ám a konzervgyárba,

minden reggel én töltöttem teli

az udvaron a benzintartályt,

az táplálja a barakkban a fűjtatókat

ahol a forrasztópáka megmelegsik.

Oda szoktam én mászni egy rozoga létrán,

és hordom vederszám azt az izét.

Egy reggel, ahogy éppen öntöm,

hát csak megáll a levegő, meg mintha megdagadna,

én meg felszökök, robbanik a tartály,

esek lefele, el van törve a lábam,

a szemem meg mint két tükörtojás,

mivel valaki égve hagyta a fűjtatót

és a tartályba valami beszívta a tüzet.

³⁰ *Szúzi Szkinör*

³¹ Saját szerzemény. Nyersfordítás: Ó, Susie, drágám / Kicsi kedvesem / Kegyetlen, szép kedvesem. / Megnyúzóm / Testemet lenyúzó / Táplálod bennem a félelmem.

³² Ó, Szuzi, máj darling / Máj lill dárking / Máj krúl bjútifül dír. / Máj szkinnör / bádi szkinnör / jú nöröcsör in mí dö fír.

A járásbíró azt mondta, akárki tette,
az is csak munkás, és így az öreg Rhodes fia
nem fizet kártérítést.

Én meg ültem a tanúk padján, vakon
és azt hajtogattam:

„De hát én nem is ismerem.”

NŐ 1

(Minerva Jones)

Én vagyok a községi költőnő, Minerva,
röhögték, ujjal mutatták az utcán
nagy testem, billegő menésem, kancsalságom,
és még jobban, amikor „Buckó” Weldy
állati hajsza után leterített.

Sorsomra hagyott Meyers³³ doktor úrral;
halálba estem, lábtól zsibbadtam fölfelé,
mint aki mélyen, mélyen lép egy jégfolyóba.
Lesz szíves valaki elmenni a községi laphoz,
és kötetbe gyűjteni a verseket, amiket írtam?
Úgy szomjaztam a szerelemre!

Olyan éhes voltam, élet!

FÉRFI 3

Vak voltam, próbáltam kimászni,
ahogy a kocsí az árokba fordult,
a kerekek elkaptak, föltekertek.

FÉRFI 2

(Meyers doktor)

Senki más, talán csak a másik orvos
tett még annyit a városért, mint én.
És aki gyenge volt, rokkant, bajba került
vagy nem tudott fizetni, mind eljött hozzám.
Én voltam a jólelkű, aranyos Meyers doktor.
Egészséges. És boldog. Meglehetősen vagyonnal.
Hozzámillió társsal. Gyermekeim felnőttek,
megházasodtak, mindből lett valaki.

³³ Májörasz

- És akkor egy éjjel a költőnő, Minerva,
odajött a bajával, zokogott –
én megpróbáltam segíteni – meghalt –
perbe fogtak, kiírtak a lapokba,
feleségemet sírba vitte a bánat –
velem végzett a tüdőgyulladás.
- NŐ 2
(Meyers doktorné)
Egész életében arra fogódzott,
hogy a lapok hitványul hazudnak;
hogy nem csinált orvosi műhibát,
csak segíteni próbált Minerván.
Szegény bűnbeesett lélek, nem tudta, hogy
amit úgy nevez: segítség,
az az égi és földi törvény megszegése.
Utas, egy ősi intelem:
legyen bár minden utad gyönyörűség
és béke minden ösvény,
föld az Istent, tartsd meg parancsait.
- NŐ 1
röhögték, ujjal mutatták az utcán
nagy testem, billegő menésem, kancsalságom.
- FÉRFI 2
(„Füstöl” Jones)
Nem is hinnétek, ugye nem,
hogy jó walesi családból származom?
hogy fajtisztább vagyok, mint ez a fehér szemétnép?
hogy szebb a családfám, mint ezeké az új-angliai
meg virginiai jöttmenteké?
Nem hinnétek el, jártam iskolába,
olvastam néhány könyvet.
Ti csak egy lepasszolt embert láttatok,
tapadt hajút, szakállast,
rongyos ruhásat.

- sNŐ 1 „Buckó” Weldy
állati hajsza után leterített.
- FÉRFI 2 Az ember élete néha elrákosodik
mivel rúgják és mindig csak rúgják,
egyszerre nagy rózsaszín degesz van belőle
mint a csomó a kukoricaszáron.
Például én, az ács, lementem az iszapba,
belementem, azt hittem, mező,
húzott egy lompos asszony, meg szegény Minerva, a lányom,
akit halálra ingereltetek.
Aztán csak másztam, másztam, mint a csiga
végig a napokon.
Többé nem halljátok a lépéseimet reggelente
ahogy visszhangoznak a kongó járdán,
ahogy megyek a fűszereshez egy kis kukoricapépért,
egy pofa szalonáért.
- NŐ 1 Úgy szomjaztam a szerelemre!
Olyan éhes voltam, élet!
- FÉRFI 3 Az erdők vadja üvölt,
ha a halál megkaparintja a kölykét.
De mi szótlanul, hallgatag állunk a tények előtt, -
ilyenkor nem tudunk beszélni.

5. Nálam vannak a halálnak és az alvilágnak a kulcsai (Jelenések 1,18)

Férfi 1: Griffy, a kádár

Férfi 2: Kinsey Keene

Férfi 3: Világtalan Jack

- FÉRFI 1 *(Griffy, a kádár)*
A kádakról a kádárnak tudnia kell.
De én tanultam az életről is.
És te, aki e holtak közt lézengsz –

azt hiszed, hogy ismered az életet.
Azt hiszed, hogy a szemed a széles horizontot pásztázza,
de valójában csak a saját kádad belső falát bámulod.
Nem tudod felemelni magad a peremre,
nem tudod egyben látni a külvilágot,
és benne egyszerre önmagadat is.
Elmerülsz a saját kádadban –
a kádak deszkáit tabuk, szabályok
és sok külsőség alkotják.
Törd el őket, és oszlasd el a mágiát.
Azt hiszed, hogy saját kádad maga az élet,
és hogy ismered az életet.

FÉRFI 3

(Világtalan Jack)

A megyei vásáron egész nap hegedültem.
Hazafelé hajtottunk, „Buckó” Weldy és annak jóbarátja
teli torokból ordított, hogy húzd rá, húzd rá,
a *Susie Skinner*-t énekelték, úgy rávertem a lóra,
hogyan megszaladt.
Vak voltam, próbáltam kimászni,
ahogy a kocsis az árokba fordult,
a kerekek elkaptak, föltekertek.
Van itt egy másik vak, a homloka
olyan nagy, mint a felhő, és fehér.
Mi hegedűsök, kicsik és nagyok,
zeneköltők és mesemondók
a lábánál ülünk,
s ő mondja, mondja Trója pusztulását.

FÉRFI 2

(Kinsey Keene)

Szíves figyelmét, Thomas Rhodes, bankelnök úr,
olvasószerkesztő úr, az *Árgus* című laptól,
vezető egyházunk pásztor, Nagytiszteletű úr,
A.D. Blood, Spoon River többszörös polgármestere
s az egész Erény Védelmi Klub –
szíves figyelmet Cambronne³⁴ haldokló szavára,
aki a Saint Jean-hegyen³⁵ Napóleon
utolsó hősi gárdistáival
a waterlooi csatatéren állt,
mikor Maitland³⁶, az angol, átkiáltott:
„Jó francia sereg, add meg magad!”
s napnyugtával, a vesztes harc után,
gyülelész hordák, többé nem a nagy
Napóleon hada,
szivárogtak a földeken, miként
istennyilás ég rongyos csíkjai –
nos, amit Maitlandnek kiáltott Cambronne
a hegykopasztó angol tűz előtt
a szűnő napvilágba,
azt üzenem mindenkinek,
teneked is, Világ.
Azt kéretik
a sírkövembe vésni.
Elmentek ti a picsába mind!

Vége.

³⁴ *Kembron*³⁵ *Szan Zsan*³⁶ *Méjtlend*